

Міністерство освіти і науки України
Черкаський державний технологічний університет
Черкаське регіональне відділення Соціологічної асоціації України

**СОЦІАЛЬНІ ТА ГУМАНІТАРНІ ТЕХНОЛОГІЇ:
ФІЛОСОФСЬКО-ОСВІТНІЙ АСПЕКТ**

МАТЕРІАЛИ

**V науково-практичної конференції
(28-29 березня 2019 року, м. Черкаси)**

Черкаси 2019

УДК 1:37:316.3:33:504(063)

Соціальні та гуманітарні технології: філософсько-освітній аспект:
матеріали V науково-практичної конференції (28-29 березня 2019 року,
м. Черкаси) / Упор. Т. О. Дроздова. – Черкаси : ФОП Гордієнко Є.І., 2019. –
98 с.

У збірнику опубліковано матеріали V науково-практичної конференції
«Соціальні та гуманітарні технології: філософсько-освітній аспект», що
охоплюють широкий спектр актуальних суспільних проблем, розглядають
нові феномени соціального буття, пропонують шляхи виходу з кризових
ситуацій сьогодення.

Для науковців, викладачів, аспірантів, студентів та всіх зацікавлених.

Матеріали подано у авторській редакції

Упорядник: Т. О. Дроздова

ЗМІСТ

Секція 1

СУСПІЛЬНІ НАУКИ ТА ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ЦИВІЛІЗАЦІЇ: ПОШУКИ, ДОСЯГНЕННЯ, ПРОЕКТИ, ГІПОТЕЗИ

<i>Карпенко К.</i> Проблеми сучасної цивілізації у контексті XXIV Всесвітнього філософського конгресу.....	5
<i>П'янін С.</i> Філософія versus міф.....	9
<i>Дмитренко М.</i> Цементуюча сила традиції.....	13
<i>Кретов П., Кретова О.</i> Фемінітив і гендер: до проблеми метафізики статі.....	16
<i>Drozдова Т.</i> La légitimité politique: problème de définition.....	24
<i>Рилова О.</i> До проблеми визначення поняття масовізація.....	28
<i>Цюра Д.</i> Свідомість як міра існування людини.....	31
<i>Василенко М.</i> Від зв'язків між речами та іменами до відношення між думкою, словом і вихованням.....	33
<i>Пушонкова О.</i> Актуальні проблеми сучасної візуальної культури	36
<i>Кожем'якіна О.</i> Політика «нульової толерантності»: становлення концепту.....	38
<i>Тимофєєв С.</i> Уточнення дефініцій поняття усвідомленості, пошуки його смыслового коріння.....	41

Секція 2

ТРАНСФОРМАЦІЇ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ РЕАЛЬНОСТІ: ВИКЛИКИ, РИЗИКИ, ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

<i>Кулешов А.</i> Конкурентная цивилизация: исторический тупик?	45
<i>Буравченко Р.</i> Еволюція форм державного правління України в кінці ХХ – поч. ХХІ ст.	50
<i>Брацун І.</i> Політичні технології: суть та особливості	52
<i>Бугера М.</i> Мистецький простір у контексті трансформації соціокультурної реальності.....	55
<i>Бінецька В.</i> Економічний успіх гібридних азійських режимів як наслідок	

впровадження елементів політичної меритократії.....	58
<i>Куницький М.</i> Політична поведінка як «індикатор» досягнень та ризиків демократичної трансформації українського суспільства.....	62
<i>Логінов В.</i> Аналіз еволюції політичного суспільства України під час незалежності.....	65
<i>Тищенко А.</i> Розкіш людського спілкування.....	67
<i>Сергієнко В.</i> Футбольний сленг в текстах англомовних ЗМІ.....	68
<i>Даценко В.</i> Прогнозування соціальних трендів.....	71
<i>Пісенко В.</i> Методи сучасної політичної маніпуляції.....	73

Секція 3

СУЧАСНІ ГУМАНІТАРНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ОСВІТІ

<i>Бойко А.</i> Сучасні філософські тренди.....	77
<i>Старовойтенко Н., Осипенко В.</i> Особливості застосування евристичних методів навчання у підготовці майбутніх управлінців.....	79
<i>Майстренко С., Назаренко І.</i> Мова як різновид когнітивної діяльності у освітньому процесі.....	83
<i>Ланських О., Ігнат'єва О.</i> Мова в системі вдосконалення освітньої політики.....	87
<i>Костенко В.</i> Розвиток інтелектуальних здібностей людини в епоху технологічної пост-сингулярності.....	91
<i>Овсюк М.</i> Арт-терапія як самолікування мистецтвом.....	94
<i>Наші автори</i>	96

СУСПІЛЬНІ НАУКИ ТА ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ЦИВІЛІЗАЦІЇ: ПОШУКИ, ДОСЯГНЕННЯ, ПРОЕКТИ, ГІПОТЕЗИ

Катерина Карпенко

Харківський національний медичний університет

ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ЦИВІЛІЗАЦІЇ У КОНТЕКСТІ XXIV ВСЕСВІТНЬОГО ФІЛОСОФСЬКОГО КОНГРЕСУ

Всесвітні філософські конгреси організовуються кожні п'ять років Міжнародною федерацією філософських товариств (FISP) у співпраці з одним зі своїх товариств-членів. XXIV Всесвітній філософський конгрес відбувся в Пекіні з 13 серпня по 20 серпня 2018 року під егідою китайського організаційного комітету. Даний конгрес став наймасштабнішим за всю історію проведення Всесвітніх філософських конгресів, починаючи з 1900 року: для участі в ньому зареєструвалися близько 7000 осіб з 120 країн світу. Варто зазначити, що найбільший за чисельністю XX Всесвітній філософський конгрес до цього відбувся в Бостоні в 1998 р, де було близько 3200 учасників. Під час відкриття Конгресу, що відбулося у Великому палаці народних зборів, Лінь Цзяньхуа, голова китайського організаційного комітету, президент Пекінського університету, висловив сподівання, що діалог між китайською філософією та філософією з інших частин світу може сприяти розумінню, досягненню консенсусу та подоланню розриву між Китаєм та іншими країнами. При цьому на таких конгресах в число близько сотні різних тематичних секцій (а їх і на цьому конгресі було приблизно стільки ж), як правило, включається молодіжна секція. Важливо зауважити, що на конгресі в Пекіні молодіжних (студентських) секцій було понад 160. У своїх доповідях на відкритті Конгресу міністр освіти КНР Чен Баошен й голова Пекінського міського робочого комітету з питань освіти Лінь Кекін підкреслили, що країна взялася за такий достатньо витратний соціальний

професійної сфери; стилістична нейтральність; відсутність експресії, образності, суб'єктивно-оціночних відтінків [1, с. 63].

Для реалізації основної функції мови - обміну інформацією, мова професійного спілкування повинна забезпечувати однозначність у трактуванні ключових понять, конкретизації змісту. Отже, точність, правильність, логічність, чистота та ясність, доступність і доцільність висловлювання – це не лише ознаки мови фахового спрямування, а й необхідна умова для пізнання, а відтак – світорозуміння, формування особистості, становлення професіонала.

Сьогодення вимагає фахівців, що здатні нестандартно мислити, розв'язувати складні завдання, уміти працювати з великими масивами інформації. Це актуалізує розвиток лінгвістичних напрямків, зокрема, дослідження мови як цілеспрямованої системи засобів вираження; як певної структури, що має правила побудови зв'язного тексту; за мовним вираженням понять, що мають емоційний вплив на співрозмовника; як засобу комунікації.

Саме когнітивний підхід до мови, зокрема професійного спілкування, сприяє розумінню та усвідомленню баченню її у всіх різноманітних зв'язках з людиною, з людським інтелектом і розумом, а також з усіма мисленнєвими і пізнавальними процесами та тими механізмами й структурами, що лежать у їх основі [2, с. 37]. Завдяки оволодінню українською мовою фахового спрямування, що має профільну орієнтацію, комунікативно спрямований виклад надає можливість сприяти активізації мисленнєво-мовленнєвої діяльності здобувачів освіти, резервів їх особистості, розвитку індивідуальних здібностей, виробленню вмінь і навичок ефективного спілкування, тобто у кінцевому результаті - сформувати основу фахового іміджу представника відповідної професії.

Список використаних джерел

1. Зубков М.Г. Сучасна українська ділова мова. – Х.: Торсінг, 2004. – 448 с.

2. Кубрякова Е. Начальные этапы становления когнитивизма: лингвистика – психология – когнитивная наука // Вопр. языкознания. – 1994. – №4. – С. 37-38.

3. Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. – Полтава: Довкілля. – К. – 2006.

4. Тофтул Л.Г. Логіка: Посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К.: Видавничий центр «Акадкмія», 2002. – 368 с.

Олена Ланських, Ольга Ігнат'єва
Черкаський державний технологічний університет

МОВА В СИСТЕМІ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОСВІТНЬОЇ ПОЛІТИКИ

В основу розв'язання мовного питання в Україні має бути покладено принцип абсолютної самоцінності кожної мови і кожної культури. Законодавче забезпечення підтримки української мови має полягати в тому, щоб надати громадянам України ширші можливості щодо її вивчення з урахуванням перспектив, які відкриває її знання для самовдосконалення, самореалізації й повномасштабного здійснення конституційних прав. Абсолютно необхідною стає також рішуча і широка державна підтримка української культури, українського слова та української освіти за допомогою поєднання ринкових і законодавчих механізмів. Розв'язуючи мовні проблеми, треба обов'язково враховувати регіональну мовну специфіку. Слід виходити з того, що утвердження української мови не знімає з української держави обов'язку піклуватися про мови національних меншин, особливо малих національних груп. Законодавча підтримка мов національних меншин мусить відбуватися з паралельним законодавчим закріпленням за українською мовою статусу єдиної державної [4].

Проте, для того, щоб мова дійсно стала провідником національної ідеї необхідно втілення не лише законодавчих, а й інших механізмів, які б діяли на суспільну свідомість, зокрема через освіту. Першим є реформування владної структури. Як зазначають дослідники, «другий механізм полягає в гуманітаризації системи освіти шляхом збільшення чи бодай повернення дисциплінам соціально-гуманітарного спрямування кількості годин, яка була передбачена навчальними планами вищих закладів освіти ще на початку 90-х років XX століття. Має на повну силу запрацювати і третій механізм – забезпечення учнів і студентів вищих навчальних закладів достатньою кількістю україномовної науково-методичної літератури, зокрема підручниками, навчальними посібниками, словниками та довідниками, для чого їх треба створити науковцям та освітянам на належному якісному рівні. Четвертий механізм – якомога більше повернення української мови в дитячі садки, школи, вищі навчальні заклади, армію, судочинство, виробничу сферу, а також належна оцінка зневажливого ставлення до української мови з боку державних діячів; поліпшення стану фінансування вузів і видавництва» [3].

Завдання подолання суперечностей та негараздів конкретної практики реалізації мовної політики держави в системі освіти, на нашу думку, мають охоплювати декілька напрямів. Це, насамперед, реформування чинного законодавства, яке регулює освітню сферу. Наступним напрямом є вирішення різноманітних організаційних проблем практичної діяльності у цій сфері.

Як зазначають автори, «алгоритм послідовного забезпечення реалізації мовної політики в галузі освіти України, на думку дослідників, має бути таким:

- 1) ухвалення нової Конституції держави (або внесення змін до чинної);
- 2) розроблення і затвердження «Концепції державної мовної політики»;
- 3) ухвалення відповідних законів та нормативно-правових актів;
- 4) створення системи державних органів з питань реалізації мовної політики;

- 5) підготовка громадської думки до проведення запланованих дій;
- 6) проведення соціологічного дослідження (перевірка дієвості задуму);
- 7) практичні кроки з реалізації державної мовної політики протягом певного запланованого часу;
- 8) ухвалення проміжних висновків щодо результативності мовної політики;
- 9) внесення коректив до програми дій;
- 10) продовження реалізації мовної політики;
- 11) отримання запланованого результату» [1].

Нарешті, важливим напрямом подолання суперечностей та негараздів конкретної практики реалізації мовної політики держави в системі освіти постає удосконалення вивчення української мови в навчальних закладах з навчанням мовами національних меншин. Аналіз свідчить, що стан вивчення української мови в таких закладах є досить неоднорідним. Неналежний рівень оволодіння українською мовою випускниками окремих закладів, попри те, що існує можливість скласти тести рідною мовою, зменшує їхні шанси успішно навчатись у ВНЗ, що в подальшому не дозволяє їм повною мірою інтегруватись в українське суспільство. Усе це потребує додаткових заходів для поліпшення стану вивчення української мови та літератури в загальноосвітніх навчальних закладах із навчанням мовами національних меншин. Задля цього було б доцільним:

- розробити оптимальну модель навчального процесу, надати можливість учням поряд із рідною мовою національних меншин повноцінно вивчати українську мову;
- посилити роботу щодо підготовки вчителів для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням мовами національних меншин, особливо з української мови та літератури;
- здійснювати моніторингові дослідження рівня навчальних досягнень учнів з української мови та мов національних меншин загальноосвітніх та

професійно-технічних навчальних закладів з навчанням мовами національних меншин;

- опрацювати питання щодо можливості безоплатного здобуття вчителями загальноосвітніх навчальних закладах з навчанням мовами національних меншин другої вищої освіти за спеціальністю «Українська мова і література»;
- проводити широку інформаційно-просвітницьку та роз'яснювальну роботу серед учнів, педагогів, батьків, громадськості щодо законодавчої та нормативно-правової бази про статус державної мови через центральні та регіональні ЗМІ;
- сприяти модернізації навчально-матеріальної бази загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням мовами національних меншин;
- поповнювати фонди бібліотек загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням мовами національних меншин сучасною книжковою продукцією українською мовою та мовами національних меншин [2].

Отже, питання про засади державної політики розвитку української мови має комплексний характер. Чи може мовний режим бути оптимальним в ситуації вирішення лінгвістичних конфліктів, реальних або потенційних, вимагає комплексного аналізу багатьох вчених і наукових колективів, але навіть перше наближення до проблеми показує, що аналіз лінгвістичних конфліктів має починатися з їх природи, яка лежить за межами власне лінгвістичного аналізу, у сфері дослідження законодавства, політики та інституційного аналізу. Саме там слід шукати питання про характер, причини і процеси, які призвели до сучасного стану української мови, а значить саме там знаходяться і відповіді на ці зміни.

Список використаних джерел

1. Лопушинський І.П. Формування та реалізація державної мовної політики в галузі освіти України: автореф. дис. ... д-ра наук з держ. упр.: 25.00.02 – механізми державного управління / І.П. Лопушинський. – К., 2008. – 36 с.

2. Мазука Л.І. Мовна політика щодо освіти національних меншин в Україні / Л.І. Мазука // Стратегічні пріоритети. – 2013. – № 4 (29). – С. 112.

3. Нагорна Л. Політична мова і мовна політика: діапазон можливостей політичної лінгвістики / Л. Нагорна. – К.: Світогляд, 2005. – С. 174.

4. Шемшученко Ю.С. Законодавство про мови в Україні: хронологічний моніторинг, класифікація, понятійна основа / Ю.С. Шемшученко, В.П. Горбатенко // Мовна ситуація в Україні: між конфліктом і консенсусом. – К.: ІПіЕНД імені І.Ф. Кураса НАН України, 2008. – С. 170-171.

Володимир Костенко

Черкаський державний технологічний університет

РОЗВИТОК ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИХ ЗДІБНОСТЕЙ ЛЮДИНИ В ЕПОХУ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ПОСТ-СИНГУЛЯРНОСТІ

З кожним днем все частіше і частіше в засобах масової інформації, в наукових роботах і відкриттях звучать заяви про нові досягнення в сфері розвитку штучного інтелекту і робототехніки. Частина людей схильна вважати, що період, коли штучний інтелект випередить можливості людського розуму, не настане або це лише далеке майбутнє. Але є люди, які попереджають, що перевага штучного інтелекту над людиною в різних сферах життя вже відбулася і продовжує відбуватися.

Які ж ознаки сучасності вказують на наближення епохи штучного інтелекту? Тест Тюрінга може пройти будь-який штучний інтелект [1]. Комп'ютерні програми перевершують людину в більшості найрізноманітніших ігор: го, шахи, отелло, ерудит, нарди, покер [2]. IBM Watson краще ставить діагнози і надає юридичні консультації. Вражає не тільки якість і точність, а й швидкість обробки інформації. Всього за кілька секунд досягнута 90% точність у порівнянні з 70% точністю зробленої людиною-юристом [3]. У 1965 році Ірвінг Джон Гуд писав, що в певний